

Jegyzőkönyv kivonat

Jelölt neve: dr. Szabó György

Doktori védés időpontja: 2015. 07. 06.

Az új tudományos eredmények összefoglalása, a munka értékelése tartalmi és módszertani szempontból, esetleges különvélemények, a bírálóbizottság állásfoglalása a nyilvános vitában vitatott kérdésekről:

A Bírálóbizottság megállapította, hogy a jelölt által választott téma időszerű, jól illeszkedik a Katonai Műszaki Doktori Iskola kutatási területeihez. Sajnálatos jelenség, hogy magyar lakosság körében az alkoholfogyasztás jelentős mértékű. Minden munkakörben, de különösen a védelmi szférában alapkövetelmény, hogy tudatmódosító szereket senki se használjon, ne fogyasszon alkoholt. A nagy fizikai és pszichés terhelést jelentő munkakörökben azonban nem csak az akut, hanem a munkaidőn túli rendszeres alkoholfogyasztás és az idült alkoholizmus megjelenése sem kizárt. A Magyar Honvédségben az alkoholfogyasztás szűrővizsgálat-szerű mérése mellett a teljesítményfokozók és az egyéb toxikus szerek rendszeres használatának szűrése jelentős előrelépést jelenthet a felvételi kiválasztásnál, a beválás vizsgálatoknál, az éves szűrővizsgálatok során, továbbá jogi vitás kérdések elbírálása esetén is. A téma kutatása ebből adódóan aktuális, hiszen a meglévő vizsgálati markerek mellett új, alacsony hibaszázalékkal prognosztizáló eljárások kidolgozása a Magyar Honvédség és a rendvédelmi szervek számára a gyakorlatban is hasznosítható eredményeket hozhat, és alapját képezheti további kutatásoknak is.

A jelölt az értekezésben a krónikus alkoholfogyasztó, a tiltott szert használó és a vegyszer kontanimációban részesülő egyének olyan speciális szűrővizsgálati eljárását dolgozta ki, amely kis ráfordítás mellett, nagy biztonsággal, alacsony hibaszázalékkal mutatja ki ezeket a veszélyeztető faktorokat.

A kutatási téma és probléma meghatározása és konceptualizálása jó, a megfogalmazott hipotézisek és a célkitűzések előkutatáson alapulnak, ezért megfelelően épülnek a terület eddigi tudományos eredményeire, alkalmazott terminológiájára. A jelölt olyan objektív adatokra támaszkodó szűrési rendszer kidolgozását célozta meg, amely hosszú távon jól szolgálhatja a jelentősebb foglalkozási egészségkárosodás megelőzését.

A kutatási lépések és részkitűzések a fő célkitűzésnek megfelelőek. Külön értéke a vizsgálatnak, hogy orvosetikai bizottság által engedélyezett és felügyelt primer adatokat nyújtó kutatás, amelynek eredményeit jól vetette össze a mások által eddig közzétett szekunder adatokkal, ugyanakkor a témában hiányzó, eddig nem elemzett területeket is

vizsgálta. A hipotézisek megfogalmazása egzakt, de esetenként az összevonás és a tömörebb megfogalmazás célravezetőbb lett volna.

A választott módszerek összhangban vannak a célkitűzésekkel. A kutatási design jól felépített, megfelel a megismételhetőség és követhetőség kritériumainak.

A módszerek kiválasztása a jelölt szakmai pályafutásának jelentős gyakorlati tapasztalataira épül. Olyan módszert (CDT% vizsgálat) alkalmazott, amellyel a látens alkoholfogyasztás is megfelelő biztonsággal igazolható.

Az egyes részvizsgálatok szorosan kapcsolódnak egymáshoz, megalapozott következtetések levonását teszik lehetővé.

A vizsgálati értékek korábban csak alkoholproblémákkal küzdők körében kerültek kialakításra. A jelölt a cut-off értékeket absztinensekre, azaz a nem érintett populációra is kiterjesztette, ezzel biztosabb alapot ad az alkoholizálók értékeinek helyes meghatározására. A jelölt megfelelően választotta ki a vizsgálati mintát, jól határozta meg a mérendő csoportokat, mérései egzaktak.

A kutatási eredményeket tekintve megállapítható, hogy a jelölt alapos, szakszerű elemző, értékelő tevékenységet végzett, és az eredmények szintetizálásában is összhang érzékelhető. Bár néhány részeredmény bemutatásnál hiányzik az elemző kritikai összegzés, amely esetenként az adott következtetés védelem-egészségügyre vonatkozó argumentumait kiemelné, de a végkövetkeztetések megalapozottak, értékállóak. A kutatás alapján levont következtetések legtöbbje fontos népegészségügyi információkat is tartalmaz.

Az 1. 3. és 4. sorszámmal jelzett tudományos eredmény jól szolgálhatja a Magyar Honvédség és más fegyveres testületek alkalmasság-vizsgálati rendszerének továbbfejlesztését. A 2. és 5. sorszámmal jelzett tudományos eredménynél nem látható ilyen szoros összefüggés, így annak relatív értéke vitatható, tekintettel arra, hogy a hadtudományokkal nehezen hozható kapcsolatba. Emelte volna az értekezés értékét, ha a jelölt konkrét választ ad arra vonatkozóan, hogy mennyiben teljesültek a kutatási célkitűzései, illetve mely vizsgálati eredmény vagy eredmények igazolják (vagy cáfolják) a felállított hipotéziseket.

Az értekezés formai megoldásáról megállapítható, hogy a felépítése jól tagolt, áttekinthető, a fejezetek terjedelmi arányai és egymásra épülése megfelel a témának, azonban szerkesztési okok miatt néhol nehezen követhető a kohézió.

Az értekezésben *helyesírási-, stilisztikai-*, gépelési- és nyelvhelyességi hibák előfordulnak ugyan, de a dolgozat nyelvi, formai megoldása megfelel a Nemzeti Közszerológati Egyetem Doktori Szabályzatában előírtaknak.

Összességében a jelölt alapos szakmai felkészültségről, és a téma átfogó ismeretéről tett tanúbizonyoságot azáltal, hogy kutatásait megfelelő színvonalon tervezte meg, folytatta le, és annak eredményeit logikusan felépített, a tudományos munkától elvárt követelményeknek megfelelően foglalta össze. A kisebb hiányosságok ellenére magas színvonalú, tudományos értékű alkotás készült el, melynek eredményei a Magyar Honvédség gyakorlatában is hasznosíthatók lehetnek.

A bíráló bizottság a jelölt új tudományos eredményeinek ismerte el a következőket:

- 1) A vizsgálatok alapján az irodalomban elsőként sikerült a CDT% határértékének korra és nemre vonatkoztatott meghatározása 14 éves kortól kezdődően a felnőtt, egészséges, absztinens vizsgálati csoportban. A CDT% értéke már 14 éves kortól az életkorral növekedést mutat, a nem befolyásoló hatása azonban nem jelentős. Ezen értékek meghatározása az irodalmi hiánypótlás mellett kiindulási és viszonyítási alapként szolgál a további vizsgálatok analíziséhez.
- 2) Igazolta a CDT% szignifikáns emelkedését a látókörbe került vegyszer expozíciónak kitett dolgozóknál, illetve a tiltott teljesítményfokozó szert használó sportolóknál a magyar és a nemzetközi irodalom tanúsága szerint először, nemzetközi viszonylatban a vizsgálati anyag nagyságát és mélységét illetően manapság is jegyzett módon. A tapasztalt CDT% növekedés általánosságban nem járt együtt az MCV és transzamináz szintek párhuzamos növekedésével, mely a CDT% érték vegyszer expozíciót kimutató szenzitivitásának bizonyítéka.
- 3) A CDT% érték a katonai szolgálatra való alkalmassági vizsgálatoknál, illetve a folyamatos kontroll fenntartásánál hasznos információkat nyújthat a katonát ért előzetes, vagy a feladat végrehajtás utáni lehetséges vegyi expozíció elszenvedéséről, az esetleges tartós alkoholizálásról vagy a tiltott teljesítményfokozó szerek szedéséről.”

A jelölt a nyilvános védésen is **bizonyította** felkészültségét, jártasságát, és az önálló kutatómunkára való alkalmasságát.

Mindezek alapján a Bizottság javasolja az egyetem Doktori tanácsának, hogy dr. Szabó György részére a **Katonai műszaki tudományok** tudományágban a PhD fokozatot ítélje oda.